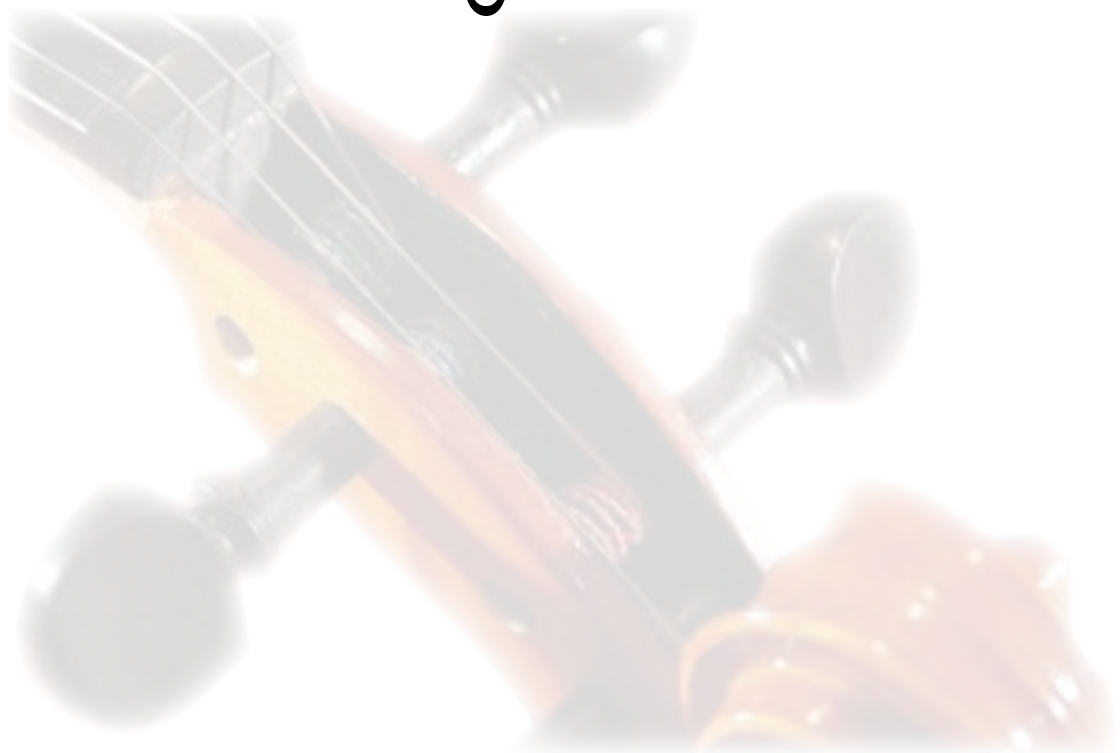

Kulturstrategi

for Aurskog-Høland kommune 2008 - 2011

Innhold

A. Innledning	side 3
1. Bakgrunn og formål med planen	
2. Organisering av planprosessen	
3. Planperiode	
B. Overordnede føringer	side 4
- Nasjonale mål	
- St. mld nr. 48 (2002-2003) om Kulturpolitikk fram mot 2014	
- St. mld nr. 22 (2004-2005) Kultur og næring	
- Regionale mål	
- Lokale/kommunale mål	
- Kommuneplanen med arealdel	
- Et rikere oppvekstmiljø, plan for barn og unge	
- Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer	
C. Grunnleggende forutsetninger	side 6
- Kort om Aurskog-Høland kommune	
- Kostra-tall	
D. Overordnet kulturstrategi	side 9
E. Voksne som kulturbærere	side 12
F. Kulturområdene	side 15
- Bibliotek	side 15
- Artotek	side 17
- Idrett- og fysisk aktivitet	side 18
- Kommunale fritidsklubber	side 22
- Musikk- og kulturskolen	side 24
- Teater, drama	side 26
- Kulturminner	side 28
- Næring og kultur	side 30
- Musikklivet	side 31
- Kunst, kunsthåndverk, arkitekter og offentlige rom	side 32
- Kulturinstitusjoner og kulturanlegg	side 34
- Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle matpakken	side 37
- Ungdommens Kulturmonstring (UKM)	side 38
- Den kulturelle spaserstokken	side 39
- Kulturhuset, muligheter og utfordringer	side 40
- Interkommunalt samarbeid	side 41

A INNLEDNING

1. Bakgrunn og formål med planen

Kommunens politiske ledelse har gitt politisk komite I i mandat å utarbeide en strategiplan for kultur som grunnlag for videre politisk behandling, og oppfølging gjennom årlige handlingsplaner.

Det er avholdt møter med:

- Statssekretær Halvard Ingebrigsten
- Kulturrådet i Aurskog-Høland
- Idrettsrådet i Aurskog-Høland
- Kulturhusleder Nes kulturhus Jan Magne Hanstad
- Fagleder bibliotek Nellie Bakker
- Virksomhetsleder/ rektor musikk- og kulturskolen Lars R. Johansen

Videre har komiteen som grunnlag forholdt seg til følgende bakgrunnsdokumenter:

- Referat fra idedugnad om kulturstrategien i kommunen (januar 2006)
- Resultat av brukerundersøkelse innenfor kulturområdet (mai 2006)
- Innkomne innspill i forbindelse med revisjon av kommuneplanen for 2007-2012.

2. Organisering av planprosessen

Arbeidet med kulturstrategien var i utgangspunktet organisert som et administrativt prosjekt, men ble fra høsten 2006 overtatt av politisk komite I med Grethe Rønning som leder.

Øvrige medlemmer i komiteen har vært: Jostein Svendsen, Nina Oddevald Johansen, Hans Chr. Wilter, Sveinung Trømborg, Kristiane Berg og Thor Haugerudbråten.

Som varamedlemmer har møtt: Roy Arne Jørstad og Sven Bjarne Tangen.

Rådgiver Dagfinn Lunner har vært komiteens sekretær.

Planutkast ble sommeren 2007 sendt på høring og det kom inn 14 høringsuttalelser. Politisk komite I har i møte 13. august 2007 igjennomgått høringsuttalelsene og i noen utstrekning tatt hensyn til de merknader som er kommet. Komiteen takker for de mottatte innspillene.

3. Planperiode

Planperioden er 2008-2012.

Med kortsiktige mål forstås gjennomføring innen 2010, mens langsiktige mål forstås gjennomføring innen 2012.

Det anbefales at planen rulleres hvert fjerde år.

B OVERORDNEDE FØRINGER

Nasjonale mål

Kulturpolitikk fram mot 2014

Høsten 2003 kom Stortingsmelding nr. 48 (2002-2003) om kulturpolitikk fram mot 2014. Meldingen trekker opp hovedlinjene for den statlige medvirkningen i utviklingen av kulturfeltet.

Stortingsmeldingen legger følgende i begrepet kultur som blir forstått og brukt på to nivå. I vid mening dekker det verdier, normer, kunnskaper, symbol og ytringsformer som er felles for ei gruppe mennesker eller et bestemt samfunn.

I en smalere mening blir begrepet brukt om de forskjellige aktivitetene innenfor kulturlivet når disse blir forstått som en avgrenset samfunnssektor.

Å leve med kulturminner

Stortingsmelding nr. 16 (2004-2005) om å leve med kulturminner drøfter forholdet mellom kulturminner og verdiskapning, og det tas til orde for å etablere et program for verdiskapning. Programmet skal stimulere til at de ressursene som ligger i kulturminner og kulturmiljø blir tatt i bruk for utvikling av lokalsamfunn og som grunnlag for næringsutvikling. Det skal våren 2007 legges fram en statlig handlingsplan som en oppfølging av Stortingsmeldingen.

Kultur og næring

Stortingsmelding nr. 22 (2004-2005) om kultur og næring tar til orde for å bruke kulturarvene som grunnlag for bærekraftig verdiskapning og utvikling av lokalsamfunn og næringsliv.

Stortingsmeldingen skal følges opp med en statlig handlingsplan.

Kulturelt mangfold

Stortingsmelding nr. 17 (2005-2006) om 2008 som markeringsår for kulturelt mangfold.

Likeverd og tilgjengelighet

NOU 2005:8 om Likeverd og tilgjengelighet foreslår et lovfestet forbud mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne. Loven skal bidra til nedbygging av samfunnsskapt funksjonshemmende barrierer, og hindre at nye skapes. Det trekkes opp mål om at Norge skal være universelt utformet innen 2019.

Regionale mål

Kulturminneplan på fylket

Akershus fylkeskommune har sendt på høring forslag til kulturminneplan for Akershus. Planen omfatter også tiltak i forhold til å ta i bruk kulturarven som grunnlag for bærekraftig verdiskapning og utvikling av lokalsamfunn og næringsliv. Planen vil, etter at den blir endelig vedtatt, kunne ta flere initiativ til å bygge ut den kulturbaserte næringen.

Fylkesdelplan, Romerike møter framtiden 2005-2025

Fylkesdelplanen beskriver en betydelig befolkningsvekst på Romerike fram mot år 2050. Det er ventet at befolkningen stiger med vel 90 000 innbyggere til 232 000. Planen trekker opp retningslinjer for blant annet arealbruk, utvikling av aktivitetstilbud i lokalsamfunn og ivaretagelse av

Samarbeidsrådet for Nedre Romerike

SNR har i den siste tiden arbeidet med ulike utviklingsprosjekter knyttet til kultur. Prosjektet ”Grønne korridorer eller strukturen” er ferdigstilt med en egen plan for hvordan de grønne strukturene på nedre Romerike kan opprettholdes og videreutvikles til fordel for et aktivt friluftsliv.

For tiden pågår et arbeid knyttet til et sterkere biblioteksamarbeid på, og om samordning og tilrettelegging av regionale idrettsanlegg.

Lokale/kommunale mål

Kommuneplanen berunder arealdelen

Kommuneplanen er under hovedrevisjon og det vil framover være fokus på:

- bærekraftig utvikling
- livskvalitet og mangfold
- befolkningsutvikling og kommunal tjenesteyting.

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer

Formålet med denne planen er å vise hvilke kulturminner og kulturmiljøer som er viktige i kommunen. Den vil blant annet ha en funksjon som en beredskapsplan mot kulturminnetap. Planen tar til orde for at det blant annet blir utarbeidet en kulturlandskapsplan.

Plan for barn og unge – Et rikere oppvekstmiljø

Planen er et overordnet styringsdokument for oppvekstfeltet og synliggjør både prioriteringer og satsningsområder innenfor feltet. Hovedbudskapet er at kommunen skal prioritere gode oppvekstmiljøer og tilrettelegge for et godt ungdomsmiljø.

C. GRUNNLEGGENDE FORUTSETNINGER

Kort om Aurskog-Høland kommune

Aurskog-Høland kommune er med sine 961 km² en stor kommune i utstrekning. Kommunen har flere tettsteder og lokalsamfunn med sin identitet og kulturtradisjoner. De 7 skolekretsene med tilhørende skoleanlegg er viktige arenaer for kulturaktiviteter i lag og foreninger.

Folketall i kommunen er i vekst og pr 1.1.2007 utgjorde dette 13 587. Dette er med dette blitt 208 nye innbyggere i 2006 (1,5 %). Kommunen har likevel fødselsunderskudd og befolkningsveksten er dermed i sin helhet knyttet til innflytting. Befolkningsveksten og den økte innflyttingen gir både impulser og utfordringer til kommunens kulturpolitikk.

Kommunens næringsstruktur er basert på jord og skogbruk, produksjonsbedrifter innen grafisk, emballasje, plastprodukter, noe treforedling og en rekke småskala virksomheter for service og andre tjenester.

Det er noe vekst i antall arbeidsplasser, noe som vises ved at pendlingen har gått tilbake. En lavere andel med pendlere tilsier at folk får mer tid på hjemmebane og større muligheter for å kunne delta i kulturaktiviteter og frivillig arbeid.

I kommunen finnes ca 175 ulike lag og foreninger som kor, sang, teater, kunst, korps, storband osv.

Økonomisk støtte til ulike organisasjoner fordelt ved ordinær årlig tildeling:

Type organisasjon	Antall 2006	Økonomisk støtte 2006	Antall	Økonomisk støtte 2007
Idretts- og friluftsgesamfund, inkl. hallstøtte og islegging*	21	1.065.000	18	1.270.000
Kulturhus/bedehus	9	57.000	9	80.000
Musikkorganisasjoner	7	151.000	8	172.000
Kunst- og kulturforeninger	2	16.000	2	16.000
Barne- og ungdomsforeninger	17	136.000	18	136.000
Sum	56	1.425.000	55	1.674.000

* Ikke islegging i 2007.

I tillegg er det gitt tilskudd særskilte arrangementer, prosjekter. Kommunen har ordning med kulturstipend og kulturpris.

Frivillige kulturinteresserte etablerte i 2001 A-H kulturråd. Etter vedtektene skal rådet være et fellesorgan for all aktivitet i kommunen som tradisjonelt hører inn under begrepet kultur. Kulturrådet skal også være bindeledd mellom det tradisjonelle kulturlivet og kommunens administrative og politiske ledelse.

I dag er musikk- og kulturskolen, biblioteket, den kulturelle skolesekken, oppvekstområdene herunder fritidsklubbene sentrale institusjoner i kommunens kulturengasjement. I tillegg kommer de økonomiske støtteordningene som skal bidra til å stimulere kulturaktivitetene. Det gis oppstartstøtte, driftsstøtte, husleie/anleggsstøtte og opplæringsstøtte. I tillegg gis tilskudd til kulturarrangementer og prosjekter samt kultur- og aktiviseringstiltak for funksjonshemmede.

De frivillige organisasjonene bidrar i stor grad til et aktivt kulturliv i kommunen. Uten deres engasjement hadde det ikke vært lokale konserter, teaterforestillinger, utstillinger eller idretts- og friluftsansatte. Det er stor frivillig innsats fra enkeltpersoner som gjør dette mulig.

Statistikk, Kostratall

	2004	2005	2006
Driftstilskudd til lag og foreninger	1 635	1 749	1 683
Netto driftsutgifter aktivitetstilbud barn og unge	2 231	2 044	2 534
Netto driftsutgifter andre kulturaktiviteter	1 252	1 810	1 872
Netto driftsutgifter folkebibliotek	1 487	1 330	1 675
Netto driftsutgifter idrett	1 274	1 330	1 675

Kommentarer:

Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge, andre kulturaktiviteter, folkebibliotek og idrett er økt utover prisstigningen for hvert år som har gått. Økningen for andre kulturaktiviteter fra 2004 til 2005 skyldes blant annet utgifter til gjennomføring av historisk spill på Urskog fort.

Andre kostra-tall sammenliknet med andre kommuner

	A-H 2004	A-H 2005	A-H 2006	Gj. snitt kommune- gruppe 7	Gj. snitt Akershus
Netto driftsutgifter kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (1)	2,5 %	2,4 %	2,6 %	3,7 %	4,6 %
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner (1)	547	576	640	891	1 198
Netto driftsutgifter til folkebibliotek i forhold til kommunens totale driftsutgifter	0,5 %	0,4 %	0,5 %	0,7 %	0,9 %
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger (kroner) (2)	168	153	187	131	181
Netto driftsutgifter til kommunal kultur- og musikksskole per innbygger (3)	63	88	84	172	173
Netto driftsutgifter til museer per innbygger i kroner (4)	0	0	0	20	13
Kommunale driftstilskudd til lag og foreninger pr lag som mottar tilskudd, kroner. (5)	16 029	20 576	21 038	16 753	29 991

Kommentarer:

(1) Statistikken viser at vi bruker mindre av kommunens samlede ressurser enn andre kommuner til kulturformål. Dette kan blant annet skyldes at kommunen selv ikke eier og drifter idrettsanlegg.

(2) Ser vi særskilt på bruk av midler pr innbygger til spesielt barn og unge viser statistikken at vi bruker mer enn både sammenlikningskommunene og gjennomsnittet for Akershus. Dette kan skyldes at kommunen i de siste årene har hatt barn og unge som satsningsområde.

(3) Vi bruker mindre til musikk- og kulturskoler enn andre kommuner.

(4) Statistikken viser at vi ikke bruker midler til museer. De faktiske forhold er imidlertid at kommunen gir driftstilskudd til Bygdetunet (kr. 150.000) og til Urskog-Hølandsbanen (kr. 28.000).

(5) Driftstilskudd til lag og foreninger i kroner viser en økende utvikling, og tilskuddet har økt mer enn årlig prisstiging. Sammenliknet med kommuner i gruppe 7 ligger vi høyere.

D. OVERORDNET KULTURSTRATEGI

Kultur er i tiden

Stortingsmeldingene om kulturpolitikk fram mot 2014 og kultur og næring drar opp kultur som tema. I følge organisasjonen kultur og næringsliv er kulturnæringene i Europa i vekst, og kultur er et satsningsområde innenfor EU og interregprosjektene. I Norge kjører kulturforbundet en kampanje om at kultur former framtiden. De arbeider med å dokumentere at kultur gir identitet, helse, læring og næring. Regjeringen har lagt fram forslag til kulturlov som slår fast at offentlige myndigheter skal ha et ansvar for kulturvirksomhet.

Det er også gitt ut en offentlig utredning om bibliotekjenestene, og det gis særskilte øremerkede midler til drift av den kulturelle skolesekken. Fra inneværende år åpnes det for tilskudd til gjennomføring av den kulturelle spaserstokken. Med andre ord legger staten opp til at kultur skal være et satsningsområde. Dette understrekes ytterligere i den nye kulturloven som legger til grunn at kulturvirksomhet skal styrkes som et samfunns- og politikkområde.

Forslaget om å vedta en egen diskriminerings- og tilgjengelighetslov basert på NOU 2005:8 om likeverd og tilgjengelighet stiller krav om at bygg, anlegg og opparbeidede områder skal være tilgjengelige for alle uansett funksjonshemming. Loven sier at personer med nedsatt funksjonsevne blir behandlet dårligere enn andre. Loven får betydning for utbyggere av idrettsanlegg, friluftsområder, fortau, gang- og sykkelveier, bygg m.v.

Aurskog-Høland kommune satser på kultur med å lage en overordnet kulturstrategi. Kulturstrategien sier hvilke mål vi skal strekke oss mot.

I denne planen fremmes forslag til mål innenfor de ulike kulturområdene som kommunen har muligheter til å påvirke. Arbeidet skal følges opp gjennom de årlige handlingsplanene.

For kommunen er det viktig å følge opp kjerneområdene innenfor kultur. Bibliotek, idrett og fysisk aktivitet, musikk- og kulturskolen, kulturminner og ordninger som legger til rette for god drift av lag og foreninger er viktige områder.

De frivillige organisasjonene

De frivillige organisasjonene utgjør en sentral del av det sivile samfunn, og de er viktige bidragsyttere for kulturlivet i en kommune.

De er viktige:

- i kraft av det arbeidet de utfører
- som demokratiske aktører
- fordi de skaper sosiale fellesskap og lokal identitet
- fordi de skaper tillit og engasjement i samfunnet
- fordi de medvirker til å skape mangfold i samfunnet
- som rekrutteringsarena for samfunnsengasjerte mennesker.

De frivillige organisasjonene må imidlertid skaffes gode rammevilkår, og muligheter for finansiering slik at de kan ivareta og utvikle arbeidet sitt, rekruttere nye medlemmer og fungere som samarbeidspartnere i den kommunale kulturpolitikken. En styrket kultursektor skal ha kompetanse til å bistå organisasjonene med prosjektsøknader og søknader om frifondsmidler. Det er helt avgjørende at vi får en slik kompetanse på plass, for det er gjennom eksterne midler av denne typen vi kan gi det frivillige kulturlivet ”friske midler”.

Kulturrådet

Etter vedtektene skal rådet spille en aktiv rolle i forhold til å fremme kulturvirksomheten, og det skal ha en viktig funksjon som knutepunkt for alle lag og foreninger innenfor kulturlivet. Kommunen mener at dette er viktige roller. Kommunen bruker rådet som høringsinstans, og i forbindelse med tildeling av kulturmidler, kulturstipend og kulturpris.

Organisering av kulturtjenester

Siden omorganiseringen i 2003 har kulturfaglige oppgaver og ansvar vært fordelt på flere enheter. Dette gjør at de ulike delene av kulturfeltet ikke framstår som et eget fagområde, men som deler av andre enheters ansvar. Vi mener dette er uheldig. Skal vi styrke og satse på kultur, må fagfeltet organiseres i en egen enhet. På den måten blir det mulig å bygge opp en fagkompetanse, jobbe langsiktig og strategisk. Dermed kan kommunen legge til rette for de intensjonene som står i St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014.

Her legges det vekt på at et aktivt og engasjerende kulturliv er viktig både på individ- og samfunnsnivå, og at en dynamisk og pulserende kultursektor som kommuniserer godt med breie brukergrupper er et uunnværlig aktivum. I meldingen understrekes det også at kulturpolitikken må legge til rette for utvikling av kulturlivet med utgangspunkt i dagens sammensatte kulturbilde.

Kulturelt mangfold

Et overordnet mål i kulturpolitikken er å fremme kulturelt mangfold. Vi lever i et flerkulturelt samfunn og dette setter også etter hvert sitt preg på Aurskog-Høland.

I dag driver blant annet lokallaget av Røde Kors ”kvinnecafe” beregnet på flyktninger og innvandrere. Mellom NAV og Røde Kors planlegges igangsatt en fadderordning for å lette arbeidet med integrering.

2008 er utpekt som et år for markering av kulturelt mangfold. FN har uttalt at et kulturelt mangfold skaper en rik og variert verden som gir flere valgmuligheter og beriker menneskelige evner og verdier, og at dette er kilde til bærekraftig utvikling for samfunn, folk og nasjoner. Det forutsettes i Stortingsmeldingen at mangfoldsåret reflekteres i blant annet tiltak for barn og unge, bibliotek og museum, og det understrekes at frivillig innsats kan bidra til å skape kulturelle mangfoldsplasser. Ungdommens kulturmønstring, den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokken bør engasjeres i markeringen av året. For å utnytte de verdiene som ligger i et flerkulturelt samfunn er det viktig med økt satsning på integrering. Kommunens kulturtilbud er for alle uansett kulturell bakgrunn.

Vennskapssamarbeidet

Vi har vennskapssamarbeid med kommunene Sibbo, Frederikssund og Kumla. Hvert annet år har disse kommunene offisielle vennskapsmøter, og det er fra tid til annen utveksling av kulturarrangementer kommunene imellom. Dette åpner for nye arenaer for kulturformidling på et skandinavisk nivå. For å følge opp dette skal både biblioteket og musikk- og kulturskolen styrke samarbeidet med våre vennskapskommuner innenfor kulturområdet. Det er ønskelig at lag og foreninger gjør det samme.

Overordnede mål:

- Kultur skal være en viktig del av kommunens oppgaver.
- Kommunen må til enhver tid ha hensiktsmessig organisering av kulturadministrasjonen som sikrer at kulturoppgavene blir forsvarlig ivaretatt, og at det er en god dialog med kulturutøverne i kommunen.
- Kulturrådets funksjon som kontaktpunkt overfor lag og foreninger og fremme a kulturvirksomhet skal videreutvikles.
- Kommunen må styrke arbeidet med integrering av mennesker med en annen kulturell bakgrunn enn den norske.
- Kommunen skal bidra til at Fri Fond ordningen er kjent for lag og foreninger, og om nødvendig veilede lag og foreninger med søknader etc
- Biblioteket og musikk- og kulturskolen skal styrke samarbeidet med våre vennskapskommuner innenfor kulturområdet. Det er ønskelig at lag og foreninger gjør det samme.
- Mangfoldsåret 2008 søkes markert i Aurskog-Høland kommune gjennom de kulturarenaer som finnes i kommunen.
- Kommunen må følge opp det nasjonale målet om at Norge skal være universelt utformet innen 2019. Jfr. NOU 2005:8 om likeverd og tilgjengelighet.

E. VOKSNE SOM KULTURBÆRERE

Formål

En helhetlig kommunal kulturpolitikk må også omfatte kulturorganisasjoner som i det vesentlige organiserer voksne. Slike organisasjoner bidrar til en rekke kulturaktiviteter til glede for innbyggere og besøkende.

Økonomisk støtte til kulturtiltak drevet av organisasjoner og enkeltpersoner er ikke noen lovpålagt oppgave, kommunene er bare forpliktet til å ha en kulturpolitikk, innholdet er ikke spesifisert. Når vi må prioritere midlene hardt, har det derfor vært enighet om at tiltak for barn og unge kommer først. Støtte til voksnes virksomhet som har karakter av "hobby", og som ikke tar sikte på å engasjere barn og ungdom er ikke noen primær oppgave for kommunen.

Men regulære støtteordninger er bare en del av virkemiddelspektret i kulturpolitikken. Jo mer differensiert denne politikken er, desto flere muligheter finnes det til å støtte engasjerte voksne i deres roller som kulturbærere. I takt med at feltet tillegges økende betydning, kan en derfor regne med at støttemulighetene blir flere.

Mål

Aurskog-Høland kommune skal ha en kulturpolitikk som bidrar til et mangfold av

- skapende
- utøvende
- dokumenterende
- formidlende og
- bevarende (kulturminner)

innsats for kulturlivet.

Alle som arbeider aktivt på ett eller flere av disse områdene, kan regnes som kulturbærere, og vil dermed være i målgruppa for kommunens kulturpolitikk.

Kommunen kan ikke skape, eller ha noe hovedansvar for å bevare, dette mangfoldet. Ved å støtte opp under enkeltpersoners og organisasjoners engasjement og ansvar kan likevel kommunen spille en stor rolle, og kommunen kan opptre som samordner og katalysator. Ikke minst ved å organisere sin egen aktivitet slik at det gir optimale virkninger for kulturområdet.

Virkemidler

Kommunens kulturpolitikk må se hele kulturområdet under ett. I den grad vi har organisasjon og kapasitet for det, bør kommunen yte service til alle tiltak som faller inn under den formulerte politikken, og være innstilt på samarbeid med aktuelle organisasjoner og enkeltpersoner. I dagens usikre økonomiske situasjon finner vi det ikke riktig å opprette generelle støtteordninger, men samarbeid på enkeltprosjekter kan innebefatte overføringer. Det er ikke usannsynlig at service i form av driftsassistanse, lokaler, hjelp med markedsføring av tiltak etc, og interessante, delvis “lønnede” arbeidsoppgaver i forbindelse med kommunale prosjekter, kan være en bedre form for hjelp enn mindre beløp kontant utbetalt.

Tidligere hadde kommunen bedre råd, og var i stand til både å ha et høyere generelt støttenivå, og tre inn som sponsor og garantist i flere situasjoner. De siste åra har en måttet holde slik aktivitet på et minimum, men likevel kan en neppe si at voksne som kulturbærere opplever direkte dårlige rammebetingelser i kommunen – noe aktivitetsnivået også indikerer. Det som heller er et problem, er at de kommunale rammebetingelsene er litt uklare, og kommunen dermed ikke er noen spesielt tydelig samarbeidspartner i flere sammenhenger. En klart formulert kulturpolitikk vil i seg sjøl kunne hjelpe atskillig på dette.

Hva som skal omfattes av kulturpolitikken, vil avhenge av hva slags kulturbegrep en velger å bruke. Med et svært omfattende begrep, som f.eks. inkluderer “pils er kultur”, kan en få temmelig altomfattende krav til kulturpolitikken, men samtidig er det viktig å ta utgangspunkt i folks faktiske kulturkonsum. Både dansebandmusikk og hardingfele hører f.eks. inn under kulturområdet, og må derfor omfattes av kulturpolitikken - forskjellen vil gå på hvilke tiltak som er aktuelle overfor de ulike retningene. I utgangspunktet bør alle områder innenfor kulturen omfattes av kommunens kulturpolitikk, og det er derfor viktig å være klar på prioriteringer.

For å oppmuntre enhetene til å se og utnytte mulighetene som ligger i å trekke inn lokale kulturressurser i sin virksomhet, bør det gjøres forsøk med en sentral pott til slikt samarbeid, som det kan søkes om midler fra til konkrete prosjekter. Det er rimelig at oppvekstområdet prioriteres ved konkurranse om slike midler. I tillegg til egne midler, bør kommunen ha ambisjoner om å bidra til at de lokale kulturbærerne utnytter tilgjengelige støttemuligheter optimalt – det være seg offentlige eller private kilder.

Kommunen må være med og ta et ansvar for kulturarven i vid forstand, som det heter: “Lat det merkjast i meir enn i ordi, at me halda den arven i stand”. Ved å innarbeide kultur som en sektorovergripende virksomhet, og utvikle gode rutiner for å innpasse kulturtil-

tak som engasjerer lokale aktører i virksomheten, kan en etablere en praksis der de lokale kulturbærerne vet at de blir sett og regnet med, og der de kan planlegge for medvirkning. Dette trenger ikke begrense seg til lokale aktører, men det er viktig at innleie av eksterne ressurser underkastes nøkterne økonomiske vurderinger. I praksis vil nok dette bety at en er varsom med å garantere for underskudd ved ambisiøse prosjekter med høyt profilerte og tilsvarende honorerte eksterne bidragsyttere.

Kommunen bør føle et særlig ansvar overfor tiltak som innarbeides som tradisjoner, slik som turmarsjer med kulturelle innslag, festivaler, spill etc. Lokale ildsjeler skal kunne være trygge på at kommunen “byr til” i slike situasjoner. Kommunen kan også virke som katalysator for å utvikle samarbeid og samordning i slike situasjoner, gjerne over kommunegrensene.

I forhold til mange private virksomheter (og for så vidt også flere statlige organer), har kommunen svært anstrengt økonomi, og dette må vi regne med at vil vare ved. Derfor kan det være vel så effektivt for kommunen å hjelpe til med å utløse støtte fra andre hold, som å tre inn som sponsor sjøl.

Når det gjelder konkret prosjektstøtte, så blir retningslinjene for støtte til lag og foreninger tilpasset dette, på en generell måte.

F. KULTUROMRÅDENE: Beskrivelse og mål

BIBLIOTEK

Dagens status

Kommunen har i dag bibliotek på Bjørkelangen med en åpningstid på 35 timer pr uke. Biblioteket har et allsidig tilbud av bibliotek tjenester og det er fire PC'er med internetttilgang til bruk for publikum.

Biblioteket tilbyr kulturarrangementer som teaterforestillinger for barn og forfatterbesøk. Gjennom Den kulturelle Skolesekken arrangeres "første møte med biblioteket" for 1. klassinger i A-H kommune. Hver høst arrangeres bokmesse i samarbeid med lokale aktører. Høsten 2006 har en hatt et prøveprosjekt med seniortreff hver måned. Det er planlagt at biblioteket får plassering i det nye kulturhuset på Bjørkelangen.

Bibliotekets netto utgifter i 2005 var 1,330 mill. kr. og i 2006 1,675 mill. kr. Kostratall for 2006 viser at Aurskog-Høland kommune likevel ligger relativt lavt når det gjelder bruk av midler til bibliotekformål pr. innbygger.

For tiden arbeides det med å etablere en samarbeidsavtale mellom skolebibliotekene og folkebiblioteket.

Føringer, kilder

I en offentlig utredning om bibliotekene fram mot år 2014 er det påpekt at bibliotekene står overfor utfordringer knyttet til den teknologiske og digitale utviklingen. Videre er det knyttet utfordringer til medieeksplosjonen og individualisering, det flerkulturelle samfunn og betydningen av kunnskap og fornyelse. Behovet for kunnskap og kultur er like stort i små som i store kommuner. Utredningen mener at bibliotekene må møte disse utfordringene med å satse på digitalt innhold og tjenester, og at bibliotekene skal være en ressurs for læring, kultur- og litteraturformidling. Det foreslås at den samlede kompetanse blir hevet i biblioteksektoren.

Gjennom en lokal brukerundersøkelse framkom det ingen klare signaler om åpningstidene og tilbudet. Av 128 svarte 51 at de var fornøyd med bibliotekets tjenester, men 60 svarte vet ikke eller svarte ikke på spørsmålet. 18 hadde generelle kommentarer til biblioteket. I hovedsak går disse på et generelt ønske om et bedre tilbud og utvalg samt utvidet åpningstid.

Vurderinger

Flytting av biblioteket til det nye kulturhuset sentralt i Bjørkelangen sentrum åpner for å gjøre biblioteket mer tilgjengelig for publikum flest. Lokaliseringen skal bidra til å styrke biblioteket som en aktiv instans som litteratur, kultur- og kunnskapsformidler.

Det er viktig at biblioteket er god på sine kjernetjenester. Det må videre være oppdatert i forhold til den teknologiske og digitale utviklingen, og ha et bredt utvalg av tilbud og

tjenester for å møte fremtidige brukeres behov. For å møte denne utviklingen er det viktig at bibliotekets kompetanse heves slik det er foreslått i bibliotekutredningen

Sammenliknet med andre kommuner i Akershus er antall årsverk i vårt bibliotek relativt lav. En forsiktig økning av bemanningen vil sammen med kompetanseheving øke kvaliteten på biblioteket. Større bemanning gir muligheter for utvidet åpningstid.

Bibliotekets lokallhistoriske tilbud bør videreutvikles som et bidrag til å styrke den lokalhistoriske identitet og interesse. Biblioteket bør som et tilbud ta hånd om lokalhistoriske arkiver fra blant annet lag og foreninger.

Kortsiktige mål:

- Biblioteket skal være et brukervennlig sted for litteratur-, kultur- og kunnskapsformidling.
- Biblioteket må med den nye plasseringen i kulturhuset markere seg som en attraktiv møteplass og aktør for litteratur-, kultur- og kunnskapsformidling f. eks. i den kulturelle skolesekken, i teater, i skole og lignende.
- Biblioteket i Aurskog-Høland skal være god på kjernetjenestene i et bibliotek.
- Det utvikles tilbud til utvalgte grupper, f. eks seniorer og barn og unge
- Bemanningen økes med 1 stilling.
- Det må være et tilstrekkelig antall PC`er til publikum.

Langsiktige mål:

- Kompetansen hos de bibliotekansatte skal styrkes.
- Bemanningen skal økes til Akershusnormen.
- Bibliotekets åpningstid økes til minst 40 timer i uken.
- Bibliotekets lokallhistoriske samling skal bygges ut og profileres som et attraktivt tilbud.
- Den lokalhistoriske samlingen skal som et tilbud ta hånd om og ta ansvar for lokalhistoriske arkiver blant annet fra lag og foreninger. Arkivmaterialet skal gjøres tilgjengelig for publikum.
- Biblioteket skal styrke samarbeidet med våre vennskapskommuner innenfor kulturområdet.

ARTOTEK

Dagens status

Artotekvirksomhet er kjent fra utlandet. Artotek betyr utlån av kunst gjennom bibliotek, kunstforeninger, gallerier eller egne frittstående sentraler. Noen bibliotek i Norge startet på 1960-tallet å kjøpe inn kunst for utlån. For tiden har kulturdepartementet sendt på høring spørsmålet om mulighetene for innføring av artotekordning i Norge. ABM-utvikling (Statens senter for arkiv, bibliotek og museum) anbefaler at det etableres en forsøksordning med kunstformidling gjennom artotek. ABM-utvikling forutsetter dersom staten innfører en artotekordning at staten må dekke ressurser til oppbygging av samlinger, drift, vedlikehold, utvikling og markedsføring.

ABM-utvikling foreslår at det blir organisert en prøveordning ved enkelte bibliotek hvor forholdene ligger til rette for det, eller i samarbeid med utvalgte kunstforeninger.

Mål:

Aurskog-Høland kommune søker om å bli en pilotkommune i forhold til artotek.

IDRETT OG FYSISK AKTIVITET

Dagens status

Idrettsanlegg

Idrett og fysisk aktivitet er et område om engasjerer flest mennesker i fritiden, og i vår kommune har idrettslagene gjennom tidene spilt en stor rolle både idrettslig og sosialt.

Fysisk aktivitet er viktig for å bedre befolkningens helsetilstand. En rekke sykdommer får økt forekomst ved overvekt og inaktivitet.

Idrettslagene bidrar og gjør en stor innsats i forhold til å aktivisere barn og unge. Det er flest allidrettslag, men det finnes også noen særiddrettslag i kommunen.

Økonomisk ligger A-H kommune lavt i forhold til andre Akershus-kommuner når det gjelder bruk av midler pr innbygger*, men dette kan skyldes at kommunen ikke har egne anlegg å drifte. Kommunens bidrag til nyanlegg har i de siste årene utgjort kr. 300.000 pr. år, og dette er lavt i forhold til en målsetting om 1/3 deling av utgiftene mellom anleggseier, kommunen og spillemidlene.

*(Kostra-tall 2006- netto driftsutgifter per innbygger).

I forhold til nyanlegg er den ideelle målsettingen at anleggseier, spillemidlene og kommunen skal dekke 1/3 hver, men nyanlegg er etter hvert blitt så kostbare at kommunen ikke har hatt mulighet til å følge opp denne intensjonen.

Det er også reduserte muligheter for å gjøre ting på dugnad. Det er strenge krav til kvalitet og sikkerhet, og det er generelt ikke lett å utføre dugnad på nye anlegg.

Den frivillige innsatsen for øvrig regnes som god, men det synes likevel som det er færre å dele vervene på, og særlig gjelder dette lederverv. Idrettsrådet merker at dette blir tyngre år for år.

Idrettsrådet er opptatt av at det ligger mange ressurser i administrativt samarbeid lagene i mellom. Dette kan bla a gjelde søknadsskriving som ofte må gjøres på dagtid av hensyn til kontakt med myndigheter osv. Bjørkelangen hoppanlegg er et godt eksempel på samarbeid idrettslagene i mellom.

Idrettslagene kan også med fordel samarbeide ved bygging av større spesialanlegg. Det er neppe regningsvarende ” å ha 5 av alle slag alle steder”.

Badeplasser

I Aurskog-Høland kommune finnes flere gode badeplasser som i løpet av sommeren har et godt besøk. De fleste badeplassene er i privat eie og er delvis knyttet til campingplasser. Kommunen er eier av badeplassen ved Damtjern ved Momoen og ved Halsnes.

Ved Kirkely ved Hemnessjøen er et område med en strandlinje på ca. 260 m regulert til friluftsmål, og Hemnes vel har hatt en intensjon om å opparbeide badeplassen.

Ved Røytjern (rv 170) har Statens vegvesen et ansvar i forhold til tilsyn og vedlikehold.

Tidligere har det vært avtale med grunneier ved Ulviksjøen om bruk av badeplass, men i dag er denne ikke aktiv. Badeplassen ved Skulerudsjøen er i privat eie, og det er usikkert om det finnes noen offisiell avtale om bruk.

I idèdugnad om brukerundersøkelse på kulturtjenestene kom det fram at det er et behov for vedlikehold, tilsyn og avfallshåndtering ved badeplassene.

I forbindelse med kommuneplanen er det tenkt tilrettelagt for en badeplass ved Bråtevanet som ligger sentralt i Hemnes sentrum. Det har tidligere vært planer om anlegg av bade- plass ved Hemnessjøen.

Folkebad

Kommunen har 4 folkebad i drift, og de har åpent fra 1. september til 1. juni. Inneværende år er første gang med utvidet åpningstid etter påske. Alle svømmebassengene er rehabilitert med blant annet spillemidler. To av bassengene har særskilt oppvarming med tanke på reumatikere. Svømmebassengene innbyr til fysisk trening og vannaktiviteter for både yngre og eldre.

Turløyper/ skiløyper

Det finnes et utall turløyper i kommunen som vedlikeholdes av frivillige og idrettslag. Mangenfjellet turlag er etter hvert blitt en stor aktør med å tilrettelegge for friluftaktiviteter gjennom hele året. Andre populære fritidsløyper er Flyktningeruta og sykkelveien mellom Bjørkelangen og Løken. Sistnevnte skal forlenges sydover langs riksvei 115.

Tilbud til funksjonshemmede

Aurskog-Finstadbru sportsklubb tilbyr jevnlig trim og mosjonstilbud til funksjonshemmede. Kommunens enhet for levekår har etablert tilsvarende tilbud samt tilbud av mer kulturell karakter. Bruk av støttekontakter og transporttjenester øker mulighetene for å kunne delta i arrangementer. Ved flere tjern er det bygget handicapbrygger for blant annet sportsfiske.

I utgangspunktet er alle kultur- og fritidstilbud åpne for alle, men ofte kan det være barrierer i det fysiske miljøet som setter begrensninger. Norge skal være universelt utformet innen 2019, og dette innebærer at bygg, anlegg og opparbeidede områder skal være tilgjengelige for bevegelseshemmede og mennesker med andre typer av funksjonshemming.

Føring, kilder

Hvert fjerde år foretas en hovedrevisjon av kommunedelplanen for idrett og fysisk aktivitet. Siste hovedrevisjon fant sted i desember 2004. Kommunedelplanen rulleres hvert år og er et viktig grunnlag for behandling og prioritering av søknader om spillemidler.

I kommunedelplanen er det overordnet mål at idrett- og aktivitetstilbudet skal bidra til økt trivsel, tilhørighet og bedre folkehelse for alle. Anlegg skal gjøres mest mulig tilgjengelige og det må være tilpassede anlegg. Spesialanlegg må søkes lokalisert best mulig tilgjengelig for store befolkningskonsentrasjoner.

En avtale mellom idrettsrådet og kommunen skal sikre at idrettsrådet er et samordningsorgan for idrettslagene. Rådet har en spesiell rolle i forhold til å gi råd om prioriteringer og bruk av spillemidler.

Virkemidler

Idrettsanlegg

Idrett og fysisk aktivitet er viktig for økt livskvalitet. Satsning på å få barn og unge engasjert bidrar til å legge gode rutiner som vil ha stor betydning for disse gruppene senere i livet. Satsning på allidrettslag og bygging av flerbrukshaller åpner for mange aktiviteter og bør prioriteres. De gamle gymsalene (samfunnssalene) i skolene som ble bygget på 1960-tallet er i dag ofte ikke egnet til nye idretter som kommer. Gymsalene er dessuten ofte låst til andre oppdrag.

Det offentlige har en viktig rolle i forhold til å legge til rette for idrett- og fysisk aktivitet. Dette skjer gjennom planlegging av arealbruk, prioritering av økonomiske virkemidler til anlegg, gang- og sykkelveier samt turveier og andre nærmiljøtiltak. I dette bildet må det også tas hensyn til nye aktiviteter og brukergruppers ønsker og behov. Det er et økende marked for aktivitet for voksne og flere idrettslag har tatt initiativ her. Dette må regnes som et godt folkehelseiltak, og som bør følges opp videre.

Den kommunale andelen til nyanlegg har stått på samme nivå i mange år, og det bør være et mål å øke denne. Samtidig bør kommunen, men også idrettsrådet, gjennom blant annet kommunedelplanen for idrett og fysisk aktivitet markere behovet for en større prioritering og sterkere samordning ved bygging av nyanlegg. Utbygging av nye større anlegg i kommunen må samles ett sted i kommunen.

Utfordringen for idrettslagene er også å tenke nytt når det gjelder tilbud innen ulike grener. Dette kan øke allsidigheten og tiltrekke seg nye medlemmer. Som eksempel kan nevnes (elve)padling, fjellklatring, friluftsgruppe, fekting, tennis med mer. Det ansees som viktig å utvikle nye idrettsgrener i takt med tidens krav, ønsker og behov. Kommunen kan styre midlene herunder spillemidler mot prioriterte mål.

Badeplasser og folkebad (svømmebasseng)

Med ønske om å fremstå som en friluftskommune er tilrettelegging og vedlikehold av badeplasser et viktig tiltak.

For å få en fastere struktur på ansvarsfordeling, tilsyn og vedlikehold ved badeplassene hadde det vært en fordel om en gjennomgang av avtaler og få en oversikt over de offentlige badeplassene i kommunen.

I brukerundersøkelse om kulturtjenestene kom det fram ønske om å låste garderobeskap ved folkebadene.

Turløyper/ skiløyper

Å ha gode tilbud på tur- og skiløyper er av stor verdi for å fremme friluftinteressene. En svakhet er at løypene ofte er dårlig merket. Gang- og sykkelveinettet bygges årlig ut med noen nye meter og utbyggingen skjer ofte med grunnlag i hensynene til trafikksikkerhet. Arbeidet med å bygge ut gang- og sykkelveier i alle deler av kommunen må fortsette, og et sammenhengende gang- og sykkelveinett fra nord til syd i kommunen vil kunne være et godt tilbud både i forhold til trafikksikkerhet og trim- og friluftsliv.

På regionnivå drøftes for tiden om det skal utarbeides en regional sykkelveistrategi, og dette bør kommunen henge seg på.

Kortsiktige mål:

- Den kommunale andelen til nyanlegg søkes økt til 1/2 mill. kroner.
- Idrettslagene oppfordres til å arbeide for å videreutvikle allidretten og at denne tilpasses brukere i alle aldersgrupper.
- Det utarbeides en plan med tanke på å få en oversikt over de offentlige badeplassene som finnes i kommunen, samt inngå avtaler om vedlikehold og tilsyn.
- Sikre at det er offentlige badeplasser i alle deler av kommunen.
- Arbeidet med å bygge ut turveier, skiløyper samt gang- og sykkelveier videreføres.
- De muligheter som ligger i eksterne tilskuddsordninger gjennom staten, fylkeskommunen eller intereg til nærmiljøtiltak skal i større grad utnyttes.
- Folkebadene/svømmebassengene oppgraderes med mulighet for bruk av låste garderobeskap.
- Det må arbeides kontinuerlig med tilrettelegging av kultur- og fritidstilbud til funksjonshemmede.

Langsiktige mål:

- Idrettslagene oppfordres til å samarbeide om utvikling av nye idrettsanlegg, og utbygging av nye større anlegg må lokaliseres til ett sted i kommunen.
- Til bygging av nye anlegg som idrettslagene samarbeider om kan kommunen bidra ekstraordinært med midler.
- Idrettslagene oppfordres til å utvikle nye idrettsgrener i takt med tidens krav, ønsker og behov.

KOMMUNALE FRITIDSKLUBBER

Dagens situasjon

Kommunale klubber

Kommunal fritidsklubb drives i Aurskog, Bjørkelangen og Løken. Det er juniorklubb ved alle fritidsklubbene 1 dag i uken mellom kl. 1800 og 2030. Ungdomsklubb drives 1 dag i uken ved alle fritidsklubbene mellom kl. 1800 og 2200. I tillegg er det mandagsklubb for mennesker med bistandsbehov på mandager mellom kl. 1800 og 2100.

Gjennomgående er det 30-40 besøkende ved fritidsklubbene på hver klubbkveld og dette vurderes som bra. Det er klubbstyret som fastsetter hvilke fritidsaktiviteter som skal drives i klubben.

Frivillige klubber i menigheter etc.

I kommunens menigheter og bedehusmiljøer drives ulike aktivitetstilbud til barn og unge. Stor frivillig innsats gjør det mulig å gi et fritidstilbud innenfor blant annet musikk, motor-mekking, kor og friluftsliv m.v. Tilbudene har bra oppmøte og de er et viktig supplement til de kommunale tilbudene.

Føring

I "Plan for et rikere oppvekstmiljø – plan for barn og unge" omtales fritidsklubbene som et treffsted, en møteplass for barn og ungdom fra 10 år og oppover. Det skal være et romslig tilbud, et trygt sted å være, et arnested for positive holdninger. Fritidsklubbene må være et sted hvor holdningsskapende arbeid vektlegges og på den måten være et forebyggende tiltak for ungdom.

Det er arbeidet med retningslinjer for fritidsklubbvirksomheten. Retningslinjene sier blant annet noe om formål, profil, organisering, klubbdemokrati og fritidspedagogiske arbeidsmetoder. Retningslinjene er foreløpig ikke realitetsbehandlet.

Vurderinger

I "Plan for et rikere oppvekstmiljø - plan for barn og unge", vedtatt av kommunestyret 26.06.06 legges det vekt på å ha et variert tilbud i klubbene. De ansatte skal ha nødvendig kompetanse til å ivareta en rolle som veileder overfor de unge, samtidig som de skal være synlige og tydelige. Fritidsklubbene stiller ingen bestemte krav for å kunne delta, og ungdommer med ulik bakgrunn møter opp. I denne sammenheng er det viktig med evne til inkludering og samhandling.

Fritidsklubbene har begrenset åpningstid og de er ikke åpne i helgene. For å møte ungdommens behov og ønske utvides åpningstiden. Etablering av et Ungdommens Hus kan være en aktuell måte å møte disse behovene med. Et samarbeid med frivillighetssentralen kan også være aktuelt.

Lokalitetene har en varierende standard. Nye lokaler på Løken er under planlegging i samarbeid med Høland idrettslag. I idèdugnad om kommunens kulturstrategi ble det påpekt som en svak side at det ikke er fritidsklubb på Hemnes, men denne blir åpnet høsten 2007.

Kortsiktige mål:

- Intensjonene for fritidsklubbene i ”Plan for et rikere oppvekstmiljø - plan for barn og unge” følges opp.
- Utvidet åpningstid herunder helgeåpning og stillingsutvidelser.
- Fritidsklubbene som arena for demokratiopplæring styrkes.
- Fritidsklubbene skal ha mulighet for å kunne prøve ut ulike nye aktiviteter.
- Fritidsklubbene utarbeider 1/2 års planer for aktiviteter.

Langsiktig mål:

- Etablering av Ungdommens Hus med fleksible åpningstider med ulike aktiviteter og aktører.

MUSIKK- OG KULTURSKOLEN

Dagens status

Skolen regner i 2007 med å kunne gi et tilbud til ca 250 elever fra fire til 17 år. For tiden er det ca. 80 instrumentalelever eller vokalelever. Det er et desentralisert undervisningstilbud innen dans og drama i alle tre oppvekstområdene. For tiden er det venteliste til opplæring innenfor instrumental eller vokal. Elevene opptre gjennom lokale lag og foreninger samt noe gjennom oppsetninger innenfor den kulturelle skolesekken. Elvene blir også i noen grad engasjert til tilfeldige oppdrag privat eller offentlig.

Skolen har et årsverk på 2,8 stillinger, og kan for tiden ikke tilby salg av dirigenttjenester eller aspirantopplæring til korps.

Alle kommuner skal ha et musikk- og kulturskoletilbud, men omfang og innhold kan avgjøres av den enkelte kommune.

Det er forutsatt at musikk- og kulturskolen får nye lokaler i kulturhuset. Det samme vil gjelde en eventuell videregående linje innenfor kunstfag som dans og drama.

Sammenliknet med andre kommuner bruker Aurskog-Høland mindre per innbygger til kultur- og musikkskoler enn andre kommuner, jfr. Kostra-tall.

Føringer, kilder

I plan for barn og unge, et rikere oppvekstmiljø, vedtatt av kommunestyret 26.06.06, vektlegges blant annet at skolen skal:

- ha et desentralisert tilbud på fag som krever liten opprustning av utstyr og materiell
- utvikles til å bli et ressurscenter og kulturell drivkraft for grunnskolene i kommunen
- skal samarbeide med grunnskolen om utvikling av spisskompetanse
- samarbeide med den kulturelle skolesekken om formidling av musikk- og kunstopplevelser

Vurderinger

Musikk- og kulturskolen har en viktig rolle i forhold til å skape interesse og utvikle barn og unge til å bli utøvere innenfor ulike musikk- og kulturaktiviteter. For å lykkes er det viktig at musikk- og kulturskolen har et allsidig og variert tilbud. Arbeidet med å desentralisere tilbud til oppvekstområdene bør videreføres. Det må arbeides for at alle som søker om opptak ved skolen får et tilbud enten dette har første eller annen prioritet hos søkeren.

Målet i ”Plan for barn og unge, et rikere oppvekstmiljø”, om å gjøre musikk- og kulturskolen til et ressurscenter og drivkraft for skoler, barnehager og frivillige kor/korps er neppe mulig uten at skolen tilføres flere lærekrefter. Musikk- og kulturskolens rolle vil da endres fra i hovedsak å være et tilbud for ”2de få utvalgte” elevene, til også å bli en kulturell drivkraft for alle grunnskolene i kommunen.

Flyttingen av skolen til kulturhuset vil gi skolen en ny identitet som kan bidra til økt interesse for opptak ved skolen. Erfaringer fra andre kommuner tilsier at profesjonell scene med lys og lyd inspirerer til oppsetninger. Musikk- og kulturskolen bør utnytte dette potensialet til å ha ulike fremføringer. Kulturhuset kan også bidra til å huse større og tyngre felle-sarrangementer med nabokommunenes musikk- og kulturskoler.

En eventuell opprettelse av linje for videregående skole i musikk, dans og drama vil være et viktig bidrag til bredde og helhetlig kulturfaglig opplæring for barn og unge i kommunen. Det åpner for bredde i lærekreftene og oppbygging av skolen som et ressurs- og kompetansesenter.

Kortsiktige mål:

- Antall elevplasser økes i musikk- og kulturskolen
- Musikk- og kulturskolen tilføres flere læreresurser etter utarbeidet opptrappingsplan.
- Musikk- og kulturskolens samarbeid med barnehagene og grunnskolene skal forsterkes og videreutvikles.
- Musikk- og kulturskolen må med den nye plasseringen i kulturhuset markere seg som en attraktiv institusjon for å skape økt interesse for utøvelse av musikk- og kulturaktiviteter.
- Musikk- og kulturskolen må arbeide for at flere tilbud desentraliseres.
- Det er ønskelig at det kan opprettes en linje for musikk, dans og drama i den videregående skolen.

Langsiktige mål:

- Musikk- og kulturskolen skal utvikles til å bli et ressurscenter og kulturell drivkraft for skoler, barnehager og andre som driver med kulturaktiviteter i kommunen.
- Det bør utvikles et skrivekurs (forfatterkurs) for teateroppsetninger.
- Musikk- og kulturskolen skal styrke samarbeidet med våre vennskapskommuner innenfor kulturområdet.

TEATER, DRAMA

Dagens status

I Stortingsmeldingen om kulturpolitikk fram mot 2014 sies at amatørvirksomheten i Norge er en stor og viktig del av teaterbildet. Statlig støtte til amatørteater kanaliseres gjennom Frifond ordningen/Norsk Amatørteaterråd.

Det er flere teaterlag som er i virksomhet i kommunen med stor frivillig innsats.

S. Høland teaterlag har holdt på i mange år, og kan vise til reglemessig virksomhet siden 1978 med fast instruktør. Teaterlaget satser på en oppsetning annet hvert år, og veksler mellom oppsetninger for barn og voksne. Stykket om Arve Brakar og Emil i Lønneberget er blant teaterlagets siste oppsetninger.

Virksomheten er i det vesentligste finansiert med billettinntekter, og teaterlaget gir uttrykk for at økonomien begrenser mulighetene for å kunne eksperimentere og drive utviklingsarbeid. Billettinntektene går med til å dekke kostnader til lyd og lys. Teaterlaget driver etter lavkostnadsmodell og baserer seg på frivillig innsats og ildsjeler. Det er ikke mottatt kommunal støtte til oppsetningene i de senere år.

Rekrutteringen til teaterlaget vurderes som god og skjer ofte gjennom skolen. Det er generelt vanskelig å finne passende oppsetninger for barn fordi markedet og tilbudene innenfor denne sjanger er begrenset.

Teaterlaget har gjennom tidene har kontakt med Akershus teaterlag, men dette er i ferd med å innstille virksomheten. Akershus teaterlag har stått for faglig bistand, arrangert sminkekurs og årlige møter for oppfølging av de frivillige teaterlagene i fylket.

Momoen idretts- og ungdomslag har i mange år hatt en egen dramagruppe. Gruppen har i underkant av 20 medlemmer og aktører som alle er under 20 år. Dramagruppen har satset på to årlige oppsetninger. I år har dramagruppen satt opp stykket ”Karlsson på taket” med i alt tre forestillinger.

Laget har i liten grad søkt om kommunale kulturmidler til oppsetningene. Dramagruppen sier at det er en utfordring å skaffe instruktører.

Bjørkelangen teaterlag er en nystartet organisasjon. Teaterlaget hadde oppsetning av ”Trolltider” i oktober 2006. Det er ca 35 aktive skuespillere som i det vesentligste er under 16 år. Daglig leder opplyser at laget har fått god respons i lokalmiljøet og som kan bidra til å skape grobunn for videre aktivitet.

Teaterlaget har fått tilskudd fra kommunen til sin første oppsetning. Leder av teaterlaget påpeker at de største kostnadene er knyttet til lyd og lys, og billettinntektene er ofte for små til å dekke disse kostnadene.

Spillet om Urskog fort og krigen som aldri kom er et spill som er satt opp av Aurskog-Høland kommune i samarbeid med frivillige aktører. Spillet ble første gang fremført i 2005 i forbindelse med kommunens 100 års markering av unionsoppløsningen med Sverige. Spillet ble på ny satt opp i 2006, og det er tenkningen at spillet heretter skal settes opp annet hvert år.

Spillet engasjerer både yngre og eldre deltakere, og har fått stor oppmerksomhet med ca 800 tilhørere ved siste oppsetning.

Føringer, kilder

I St mld nr 48 – kulturpolitikk fram mot 2014 – påpekes at amatørteatervirksomheten i Norge er stor og en viktig del av teaterbildet. Staten kan bidra med midler gjennom Norsk teaterråd som forvalter Frifond teater. Disse gir støtte til teateroppsetninger og kurs av og med barn og unge opp til 26 år. I stortingsmeldingen nevnes at ”Den kulturelle skolesekken” rrepresenterer et nytt handlingsrom for frie grupper innenfor scenekunstfeltet, og det vises til at staten har økt bevilgningene til denne ordningen.

Vurderinger

Teaterlagene engasjerer barn og unge, men også voksne med aktiv deltagelse i forbindelse med blant annet tilrettelegging. Teaterlagene bidrar til et rikt og mangfoldig kulturtilbud i kommunen som det er viktig å ta vare på. Lagene må derfor gis rammevilkår for videre drift og utvikling, og det må legges til rette for at teaterlagene kan bruke kulturhuset til oppsetninger.

Økte ressurser til musikk- og kulturskolen skal medføre økt samarbeid med teaterlagene i forhold til kompetanseoverføring innen musikk, tekst og regi.

Kortsiktige mål:

- Kommunen skal bidra til at dramagruppene får tilgang til lokaler for øvning og oppsetninger.
- Det må legges til rette for at teaterlagene kan bruke kulturhuset til oppsetninger.
- Kommunen skal bidra til at de lokale teaterlagene utnytter de muligheter som gjelder finansiering og kursvirksomhet innenfor frifondordningen. Om nødvendig skal kommunen veilede lag og foreninger med søknader.
- Musikk- og kulturskolen bør legge til rette for et tilbud som gir kompetanse til instruktør-, regisor- og tekstforfattervirksomhet.

Langsiktige mål:

- Musikk- og kulturskolen skal søke å utvide det interkommunale samarbeidet i forhold til økt kompetanse i tekstskriving og regi av teateroppsetninger.
- Det skal arbeides for at ”Spelet om Urskog fort og krigen som aldri kom” skal få regional og nasjonal interesse.

KULTURMINNER

Dagens status

Aurskog-Høland kommune har nylig fått en egen kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer. I planen er viktige kulturminner og kulturlandskap gjennomgått og klassifisert i forhold til bevaringsverdighet. Planen vil ha en viktig rolle som beredskap mot kulturminnetap.

Planen omfatter også en tiltaksdel med forslag til informasjons- og holdningsskapende arbeid.

Planen foreslår videre at:

- viktige kulturminner og kulturlandskap båndlegges i kommuneplanens arealdel
- viktige kulturminner og kulturlandskap blir regulert til bevaring
- det ved planprosesser knyttet til tettstedene utvises fokus på kulturminnevern
- det utarbeides en kulturlandskapsplan.

Planen gir også en oversikt over finansieringskilder som kommunen rår over.

Føringar/ kilder

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer for perioden 2007-2011, vedtatt av kommunestyret 25.9.06.

Vurderinger

Kulturminneplanen er kommunens første samlede plan for bevaring og bevissthet rundt viktige objekter. Planen gir en helhetlig oversikt over kulturminnene og med dette gir den grunnlag for å kunne prioritere ressurser i forhold til vedlikehold og videre utvikling. For tiden er det begrensede kommunale midler til generelt kulturminnevern.

I Aurskog-Høland kommune er Aur prestegård som det eneste objekt fredet etter kulturminneloven, men det finnes flere bevaringsverdige objekter. Blant annet er Bjørkelangen stasjon med vanntårn ført opp på Jernbaneverkets verneplan for jernbanebygninger. Kommunen vil få hånd om Bjørkelangen stasjon i en planlagt makeskiftesak. Både Bjørkelangen stasjon og Urskog fort som offentlige objekter kan vurderes fredet. Etter kulturminneplanen har disse vernestatus 1 som kan være fredningsverdig.

Aurskog-Høland bygdetun er bygd opp om August Kroghs samlinger og er i kommunens eie. Driften ivaretas av Stiftelsen Akershus fylkesmuseum. I samarbeidsavtalen er det forventet at kommunen likevel skal ha en aktiv rolle i forhold til drift og formidling, og det er opprettet et kontaktutvalg der de som har interesser i bygdetunet er representert.

Margaretha-kilden, vannkilden som skal ha hatt helbredende virkning, ligger ved Aurskog kirke og er automatisk fredet som et fornminne. Området er regulert til bevaring. Aurskog historielag har tatt initiativ til opprustning og forskjøning av området rundt kilden. Kommunen er positiv til dette og planene om forskjøning er tatt opp fylkeskommunen som kulturvernminnemyndighet.

Hemnes gamle kirkegård ved Hemnessjøen (Øgdern) er automatisk fredet som et fornminne. På kirkegården er det tufter etter kirke fra middelalderen og gravminner. Kulturminneplanen anbefaler at området reguleres til bevaring. Det foreslås også å legge inn en turvei i området.

Løken gamle kirkegård er automatisk fredet som fornminne. Kulturminneplanen anbefaler at området reguleres til bevaring. For tiden pågår utredning om restaurering av sakrestbygningen med tilhørende uteområde.

Andre kulturminner

Det finnes også andre kulturminner i kommunen, blant annet krigsminner og gravminner. I det siste er det foretatt en omfattende registrering av kulturminner i skog.

Kulturminnene er omtalt i kommunens Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer av 25.09.06. Kulturminnene er plassert i bevaringskategorier fra 1 til 4, hvorav 1 er av høyest verdi. Høland historielag nevner i sin høringsuttalelse AT-leieren på Bjørkelangen som et særskilt kulturminne. Leieren har bevaringskategori 2. Generelt gjelder at kommunen må følge opp alle kulturminner med høy bevaringskategori, og et aktuelt tiltak er sikring gjennom regulering.

Kortsiktige mål:

- Aurskog-Høland kommune skal ha en aktiv rolle i forhold til drift og formidling ved Bygdetunet.
- Kommunen støtter opp om Aurskog historielags planer om opprusting og forskjønnning av området ved Margaretha-kilden.
- Planene om å restaurere sakrestbygningen og tilhørende uteområde ved Løken gamle kirkegård følges opp.
- Intensjonene i "Kommunedelplanen for kulturminner og kulturmiljøer" følges opp i de årlige handlingsplanene. Kulturminner av høy bevaringskategori skal sikres gjennom regulering.

Langsiktige mål:

- Det legges til rette for at Urskog fort og Bjørkelangen stasjon kan fredes etter kulturminneloven.
- Det søkes avsatt kommunale midler (fond) til kulturminneverntiltak.
- Det utarbeides en trykksak som synliggjør kommunens kulturminner på en attraktiv måte.

NÆRING OG KULTUR

Dagens status

Stortingsmelding nr. 22 (2004-2005) om kultur og næring tar til orde for å bruke kulturarven som grunnlag for bærekraftig verdiskapning og utvikling av lokalsamfunn og næringsliv. I løpet av våren 2007 presenterer kulturdepartementet en handlingsplan for oppfølging av Stortingsmeldingen.

På fylkesnivå har fylkeskommunen i sin fylkesdelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus foreslått blant annet oppbygging av nettverk for verdiskapning kultur og næring. Videre at det skal arbeides for mer bruk av landbrukets bygningsarv i den landbruksbaserte næringsutviklingen. Et annet tiltak er å øke kompetansen på tettstedsutvikling, byggeskikk og estetikk. Tiltakene foreslås finansiert gjennom partnerskapsavtaler.

Vurderinger:

I et internasjonalt perspektiv er kulturnæringene i vekst. Riksantikvaren har tatt initiativ til et verdiskapningsprogram som skal bidra til at kulturminner og kulturmiljøer skal tas i bruk for utvikling av lokalsamfunn og næringsliv. Haldenkanalen/Sootkanalen ble fremmet som et pilotprosjekt, men kom ikke med ved utvelgelsen av 10 prosjekter på nasjonalt plan. Begrunnelsen var at det "var for mye kultur og for lite næring" i det som ble presentert. Det ligger en vesentlig utfordring i å få fram næringspotensialet i de kulturminner og kulturmiljøer som finnes i kommunen.

Vi ser i dag at flere bedrifter tar et ansvar for samfunnsutviklingen for å styrke sitt omdømme, og at bidrag til kulturformål kan være et område som bedriftene vil inn på. Forutsetningen er gjerne at det gis noe igjen.

Aurskog-Høland har mange interessante mindre reiselivsmål. Hver for seg er de ikke store nok til å sette området på kartet og trekke turister som gir økonomi.

Bevaring og utvikling av Sootkanalen som kulturminne og som et bidrag til utvikling av reiselivet har lenge vært et satsningsområde. Kommunen sluttet seg i 2005 til handlingsplanen for kanalen. Fra riksantikvaren er det stilt midler til rådighet for ansettelse av prosjektleder som skal følge opp handlingsplanen.

Det ligger også et potensiale i de andre kulturminnene i kommunen. Aur prestegård, Urskog fort herunder "Spillet om Urskog fort og krigen som aldri kom", Aurskog-Høland bygdetun og minnesmerker etter Urskog-Hølandsbanen som kan utnyttes til fremme av næringslivet.

Kortsiktige mål:

- Aurskog-Høland kommune skal arbeide for økt samhandling mellom kultur og næringsinteresser.
- Med grunnlag i nasjonal handlingsplan for utvikling av kultur og næring utarbeides en egen handlingsplan tilpasset Aurskog-Høland kommune.

Langsiktige mål:

- Det skal utredes hvilket næringspotensiale som ligger i kommunens kulturminner f. eks Urskog-Hølandsbanen, Urskog fort m. fl.

MUSIKKLIVET

Dagens status

Etter Stortingsmelding nr. 48 om kulturpolitikk fram mot 2014 påpekes at norsk musikkliv fremstår som en frodig og livskraftig del av norsk kulturliv.

I vår kommune står musikkinteressen sterkt og den fanger opp deltakere i alle aldersgrupper. Det finnes en rekke utvalg av kor, korps, rockeband, storband osv. Av større virksomheter kan nevnes Kompen storband/Tertitten musikkorps, Sandem-musikken, A-Cantus og S. Høland blandede kor. Kommunen bidrar årlig med ca kr. 150.000 i tilskudd til ulike musikkorganisasjoner. I tillegg kan den enkelte organisasjon søke om midler Frifond. På Bjørkelangen arrangeres den årlige musikkfestivalen som tiltrekker gjennomgående 2500 – 3 000 publikummere. Musikkfestivalen regnes som det største årlige kulturarrangementet i kommunen.

Vurderinger:

For å videreføre målsettingene om å ha et frodig og livskraftig musikkliv er det viktig at en bygger opp under det som finnes. Det er videre viktig å vurdere hvordan en kan stimulere til et ytterligere mangfold. Et bidrag kan være å etterspørre tjenester fra musikkaktørene. Musikkfestivalen er etter hvert blitt et fast kulturinnslag i kommunen. Utfordringen er å videreutvikle bredden og mangfoldet i tilbudet. I Stortingsmeldingen om kulturpolitikk tas det til orde for at festivalledelser bør bygge opp lokale nettverk med andre interesseorganisasjoner og andre miljøer der musikkglæden og den frivillige innsatsen er drivkraft. Dette er også aktuelt for vår kommune.

Tidligere bisto musikk- og kulturskolen med faglig støtte og dirigenter til skolekorpsene. Dette var en ordning som ble godt mottatt og som savnes i musikkmiljøene. Skolekorpsene er tradisjonsbærere og spiller en viktig rolle i lokalsamfunnet. Det anses som viktig at de respektive skolene legger forholdene til rette for drift og utvikling av skolekorpsene.

Kortsiktige mål:

- Kommunen skal bidra til at de lokale musikklagene utnytter de muligheter som gjelder finansiering innenfor frifondordningen, og andre finansieringsorganisasjoner.
- Kommunen skal sørge for at musikk- og kulturskolen bistår med å legge til rette for faglig støtte, dirigenter etc.
- Skolene skal legge forholdene til rette for god drift og videreutvikling av skolekorpsene.
- Kommunen skal være en aktiv etterspørter etter oppdrag fra de frivillige musikkorganisasjonene.
- Kommunen skal fortsatt støtte opp om Bjørkelangen musikkfestival.
- Det må arbeides for at kommunen får regelmessig besøk av rikskonsertene.

Langsiktige mål:

- Kulturhuset skal utvikles og det skal legges til rette for at det blir en arena for musikklivet.
- Sangens og musikkens dag skal relanseres som en årlig foreteelse.

Kunst, kunsthåndverk, arkitektur og offentlige rom

Dagens status

Det er flere steder i kommunen hvor kunst kan oppleves. Regelmessig settes det opp kunstutstillinger på Aur prestegård. Hvert år arrangerer Aurskog-Høland kunstforening 5-6 utstillinger med profesjonelle kunstnere, i tillegg til den årlige Ungdommens kulturmonstring. Stiftelsen Aur arrangerer sommerutstillingen i tillegg til andre utstillinger.

I Løken kirke arrangerer kunstforeningen en årlig Påskeutstilling. På A-H bygdetun settes det opp minst en sommerutstilling hvert år. Kommunens sparebanker kan også fra tid til annen ha miniutstillinger.

Ordningen med lån av kunst gjennom ”Kunst på arbeidsplassen” og ”Kunst i skolen” er lite benyttet. Eller er det fastsatt generelle regler for utsmykning av offentlige bygg, og kommunen som byggherre søker å etterleve disse intensjonene. Ved flere av kommunens hus, f eks Bjørkelangen sykehjem og biblioteket er det kjøpt inn kunstverk etter denne ordningen.

I gjeldende kommuneplan fra 2002 har estetikk vært et av satsningsområdene. Hovedmålet har vært at kommunen skal bidra til å utvikle attraktive fysiske omgivelser. Det har etter dette vært arbeidet med å fremme estetikk i offentlige bygg, og det er etablert en kommunal tilskuddsordning til formålet. Det er videre innført byggeskikkspris og det arbeides med innføring av kulturlandskapspris.

Vurderinger

Det er store utfordringer å gjøre det offentlige rom til gode steder og møteplasser. Estetisk kvalitet virker positivt inn på folks levekår, og det skaper identitet og rammer for et godt miljø. Universell utforming skal gjøre offentlige rom tilgjengelige for flest mulig. I Aurskog-Høland kommune kan det gjøres noe med innkjøringene til tettstedene. Opparbeidelse av grøntarealer og beplantning kan bidra positivt i denne sammenheng.

Ungdommens kulturmonstring vurderes som en viktig arena for fremme av kunstinteressen, og de årlige utstillingene ved Aur prestegård og bygdetunet bidrar på samme måte.

Kunstforeningen har som mål å få flere ungdommer som medlemmer, og som besøkende på utstillinger. Å arrangere kunstutstillinger medfører utfordringer i forhold til frakt og forsikringer. Kommunen kan søke å utvide samarbeidet med kunstforeningen om utlån av kunst og bruk av kunstforeningen som ressurs både i skoler og barnehager.

Aur prestegård egner seg bra som utstillingslokale, men det er begrensninger i forhold til at bygningen er fredet og det er liten plass til installasjoner, moderne kunst og store bilder.

Kommunen selv har mye kunst ved kommunale bygninger både innendørs og utendørs. Det finnes imidlertid ingen samlet oversikt over denne kunsten. Dette vil være en fordel i forhold til eierskap og for å øke kunstinteressen.

Kortsiktige mål:

- Ungdommens kulturmonstring (UKM) skal fortsatt være en viktig arena for kunst og scenekunst for barn og unge.
- Aurskog-Høland kommune skal i økende grad satse på estetikk i forhold til både offentlige bygg og offentlige rom.
- Aurskog-Høland kommune skal søke å utvide samarbeidet med A-H kunstforening, og kunstforeningen skal gis en aktiv rolle i utsmykningen av kommunale bygg.
- Det utarbeides et hefte som viser en oversikt over kommunens kunst.

Langsiktige mål:

- Det legges til rette for at kommunen blir en attraktiv bo- og arbeidskommune for kunstnere/forfattere.
- Det opprettes eller legges til rette for utleie av ateliè.
- Det innføres en ordning med forfatterstipend for unge forfattere.
- Det arbeides for at Aurskog-Høland kommune skal bli en frikommune for forfulgte kunstnere og forfattere.
- Det legges til rette for en årlig kunstmonstring i kulturhuset.

KULTURINSTITUSJONER OG KULTURANLEGG

Status

Vi bruker sjelden begrepet kulturinstitusjon i Aurskog-Høland. Kirkebyggene representerer imidlertid viktige institusjoner som bærere av kulturhistoriske tradisjoner. I tillegg har vi Aur prestegård, A-H Bygdetun og Urskog fort som alle tre er institusjoner eller anlegg som tilnærmevis har status som kulturinstitusjon.

Det er et nasjonalt mål at kulturminner og kulturmiljøer i større grad enn før skal tas i bruk som kilder for utvikling av lokalsamfunn og næringsliv.

Kirkene i kommunen

Kirkene er viktige bærere av kulturtradisjoner i det norske samfunnet. Flere av kirkebyggene er godt over hundre år, og de er rikt utsmykket. De brukes først og fremst til kirkelige handlinger, men også i stor grad til kulturelle arrangementer av ulik karakter. Mangen kapell som har en særskilt fin beliggenhet i Mangenskogen er populær ved ekteskapsinngåelse.

I utredningen om staten og den norske kirkes (NOU 2006:2) anbefales at grunnprinsippet om menighetenes eiendomsrett til kirker og lokale kirkefond videreføres. Vedlikeholdsoppgavene er tiltenkt kommunene.

Aur prestegård

Aur prestegård har markert seg som en kulturinstitusjon med mange ulike arrangementer gjennom året. Virksomheten har basert seg på frivillig dugnadsinnsats gjennom mange år, bortsett fra at større bygningsmessige arbeider er blitt satt bort til entreprenører. Prestegården er som det eneste anlegg i Aurskog-Høland fredet etter kulturminneloven. Stiftelsen Aur prestegård mottok i 2005 Oslo og Akershus fortidsminneforenings kulturvernpris for arbeidet med bevaring og utvikling av kulturarrangementer på prestegården. Kommunen yter årlig et driftstilskudd på ca kr. 15.000 til Aur prestegård, men i for 2007 er bevilget et ekstraordinært tilskudd til de vedlikehold og opprustning av de faste anleggene.

Aurskog-Høland bygdetun

Bygdetunet er i dag en del av Akershus fylkesmuseum som følge av reformen om konsolidering av musene. Hensikten med konsolidering har vært å danne mer solide driftsenheter i forhold til faglige ressurser og kunnskaper, men også å styrke det lokale engasjementet. Med tunet finnes også skolestue og bryggerhus. Eierskapet til samlinger, bygninger og grunn er ikke endret ved reformen.

Bygdetunet har opparbeidet seg status som en sosial og kulturell møteplass i bygda. Hvert år settes det opp et variert program. Til bygdetunet er knyttet en venneforening som bidrar med praktisk arbeidsinnsats ved arrangementer. Kommunen yter årlig et driftstilskudd på kr. 150.000 til bygdetunet.

Urskog fort

Grensefestningen Urskog fort sto ferdig i 1903 og ble bygget for å styrke forsvaret av unionen Sverige og Norge. Under den såkalte konsulatsaken i 1905 ble fortet satt under militær kommando. Fortet fremstår i dag som et kulturhistorisk minnesmerke over den fredelige unionsoppløsningen. Det er et populært friluftsmuseum og friluftsområde. Annethvert år settes ”Spillet om Urskog fort og krigen som aldri kom” opp på fortet.

Fortet eies i dag av kommunen og som ivaretar vedlikeholdet av fortet. Aurskog-Høland Rotaryforening har i flere år foretatt utgravninger og utført vedlikehold ved fortet. En veneforening til Urskog fort er etablert.

Sootkanalen

Sootkanalen representerer et viktig kulturminne knyttet til tømmerfløytingen i vårt område over lang tid. En egen handlingsplan ble utarbeidet i 2005, og denne viser vei i forhold til hvordan Sootkanalen kan utvikles og tas vare på. Riksantikvaren har bevilget midler til å prosjektere de ulike tiltakene, og dette vil gi grunnlag for prioritering og finansiering.

Haldenvassdraget

Tidligere var Skulerud et kommunikasjonspunkt mellom D/S Turisten og Urskog-Hølandsbanen. I en årrekke ble det dessuten fløytet tømmer fra Skulerud til Halden, og Haldenkanalen representerer med dette et viktig kulturminne.

Kommunen er medeier i Haldenvassdragets kanalselskap, og betaler årlig et økonomisk bidrag på ca kr. 140.000 til kanalselskapet og kanaltjenesten. Kanalselskapet er ansvarlig for blant annet sluseanleggene, mens kanaltjenesten tar seg av ulike servicetiltak for brukere av vassdraget.

Det er kjent at kanalselskapet har et stort etterslep på vedlikehold av anleggene, og det er behov for ca 15 mill. kr. til restaurering av sluser og øvrige anlegg. De 4 kommunene i vassdraget er utfordret til å bidra med 3 mill kr over en fireårsperiode.

Vurderinger

Aur prestegård, A-H bygdetun og Urskog fort er alle tre viktige arenaer for formidling av kulturhistorie knyttet til vår kommune. Alle stedene kan vise til gode besøkstall gjennom året. Det legges ned en betydelig frivillig innsats og kommunens bidrag til drift og videreutvikling er knyttet til kommunens egne anlegg.

Det er potensiale for videreutvikling av stedene både i forhold til formidling og vedlikehold av anleggene.

Både *Sootkanalen* og *Haldenkanalen* har behov for betydelige økonomiske midler til opprustning og vedlikehold. De økonomiske behovene vurderes som relativt store, og de kan neppe dekkes over kommunale budsjetter i noen større grad. Sluseanleggene i Haldenkanalen benyttes til persontrafikk og er dermed undergitt særskilte krav til sikkerhet. Båttrafikken på Haldenkanalen kan videreutvikles og være et potensiale for verdiskapning innenfor reiselivsnæringen. Skulerud brygge er intakt med blant annet servicehus.

Kortsiktige mål:

- Det arbeides for at Aur prestegård, A-H bygdetun og Urskog fort gis driftstilskudd for videreutvikling både i forhold til formidling, utbygging og vedlikehold.
- Kirkene skal fortsatt være en viktig arena for kulturelle arrangementer av ulik karakter.

Langsiktige mål:

- Sootkanalen og Haldenkanalen er viktige kulturminner som bør sikres for ettertiden. Kommunen skal så langt det er mulig støtte opp om restaurerings- og formidlingstiltak.
- Det skal utarbeides trykksak som presenterer kirkenes historie.

Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle matpakken

Dagens status

Den kulturelle skolesekken (DKS) i Aurskog-Høland arbeider etter en vedtatt plan fra 2002. Innholdet i skolesekken er blitt stadig videreutviklet og kommunen kan i dag vise til at skolesekken har et velfylt innhold.

Skolesekken retter seg mot den eldste gruppen barnehagebarn og elevene i grunnskolen. Den skal sikre at elevene får en god kulturell plattform. Videre skal sørge for at elevene får med seg kunnskap om vår lokale kulturarv, og at de har fått opplevelser og kunnskap knyttet til kunst, musikk, teater, dans m.m.

Den kulturelle skolesekken mottar øremerkede statlige midler.

Den kulturelle matpakken (DKM) er et tilbud til 5 åringene i barnehagene. Barna skal gjennom teater og musikk utvikle sine lytte- og iakttagelsesevner. Dessuten er det innbakt en dag på bygdetunet for å bli kjent med lokal kultur og historie.

Vurderinger

Aurskog-Høland kommune har kommet langt med hensyn til utvikling av den kulturelle skolesekken og den kulturelle matpakken for barnehagene. I mange sammenhenger er det gitt meget gode tilbakemeldinger på innholdet i den kulturelle skolesekken.

Alle tilbud kan alltid gjøres bedre og videreutvikles. Det er viktig for videre oppfølging at de økonomiske rammene sikres og at det fortsatt kan øremerkes ressurser til koordinering av arbeidet.

I planen for barn og unge –Et rikere oppvekstmiljø – foreslås at musikk- og kulturskolen dras sterkere med i utviklingen av innholdet i skolesekken.

Kortsiktige mål:

- DKS og DKM må sikres ressurser for videreføring av virksomheten på minst nåværende nivå.
- DKS og DKM må søke å utvide samarbeidet med musikk- og kulturskolen og andre lokale kulturutøvere.

Langsiktige mål:

- DKS og DKM må forankres som en solid støttepilar i kommunens kulturelle satsning.
- DKS og DKM skal gi inspirasjon og bidra til idéutvikling for aktiviteter i kommunens kulturhus.

Ungdommens kulturmønstring (UKM)

Dagens status

Ungdommens kulturmønstring (UKM) er en del av den kulturelle skolesekken i Aurskog-Høland kommune. Den har utviklet seg til å bli en kjent og attraktiv årlig mønstring med stor deltagelse blant barn og unge. I Akershus ligger Aurskog-Høland kommune på topp når det gjelder antall deltakere på innleverte arbeider og deltagelse på scenemønstring.

UKM deles inn i en kunstmønstring og en scenemønstring, og alle skolene holder sine egne utstillinger. En del arbeider går etter vurdering til kommunemønstringen på Aur prestegård og senere til fylkesmønstringen.

Vurderinger:

UKM har blitt et årlig kulturelt innslag for barn og unge i kommunen. Mønstringen bidrar til å skape interesse og engasjement for kunst og scenekunst blant barn og unge i kommunen.

Kortsiktige mål:

- UKM skal fortsatt være en viktig arena for kunst og scenekunst for barn og unge i Aurskog-Høland kommune.
- Den årlige mønstringen må sikres ressurser for videreføring av virksomheten på minst nåværende nivå.
- Skolene og fritidsklubbene må bli mer involverte i forberedelser og delaktighet i forbindelse med scenemønstringen.

Langsiktige mål:

- UKM skal bidra til å skape et sunt og engasjerende oppvekstmiljø med et mangfold av ulike kunstaktiviteter og kulturtilbud for barn og unge.

Den kulturelle spaserstokken

Dagens status

Den kulturelle spaserstokken er et nytt kulturtiltak som staten har lansert. Målet med ordningen er å legge til rette for kulturtiltak for eldre. Gjennom et økt samarbeid mellom kultursektoren og omsorgssektoren skal Den kulturelle spaserstokken være med å legge til rette for gode kunst- og kulturprosjekter lokalt. Staten har bevilget midler som kommunene kan søke på til gjennomføring av kulturarrangementer for eldre.

Aurskog-Høland kommune har som mål å følge opp invitasjonen fra staten om å engasjere seg i den kulturelle spaserstokken. For 2007 planlegges arrangementer med allsang og kor konserter på sykehjemmene. Det er videre planlagt kabaretforestilling, fortellerstund og dansearrangementer.

Vurdering:

Den kulturelle spaserstokken er en ny satsning innenfor kulturformidling. Eldre personer er aktuell målgruppe, og tilbudene er tilpasset denne gruppens interesser og forutsetninger. Spaserstokktilbudene må derfor vurderes som et godt supplement til de øvrige kulturtilbudene i kommunen.

Kortsiktige mål:

- Aurskog-Høland kommune må følge opp og videreutvikle Den kulturelle spaserstokken.

Kulturhuset, muligheter og utfordringer

Kommunestyret har lagt til rette for at det skal bygges kulturhus på Bjørkelangen. I henhold til framdriftsplanen skal huset stå ferdig innen august 2009. Planlegging av byggingen og driften av kulturhuset er kommet i gang. Det er lagt til grunn at kulturhuset skal være en møteplass for kulturelle opplevelser. Det skal videre gi inspirasjon og økt livsglede for alle innbyggere. Mangfold og allsidig bruk for alle aldersgrupper er et overordnet mål.

Kulturhuset vil romme storsal, kino, konferanserom, bibliotek, musikk- og kulturskolen samt ha foaje med plass til utstillinger. Det arbeides med å tilrettelegge for musikk, dans og dramalinje ved videregående skole.

Vurderinger:

Kulturhuset blir et viktig bidrag til videreutvikling av kulturlivet i Aurskog-Høland kommune. Skal kulturhuset bli en motor for kulturlivet er det viktig å følge opp intensjonene om at det skal være en møteplass med mangfold og allsidig bruk. Utfordringene blir å drive huset på en slik måte at det skaper engasjement blant frivillige aktører og tilhørere.

I brukerundersøkelse om kulturtjenestene kom det fram:

- Som årlig storsatsning i kulturhuset foreslås: arrangementer i tilknytning til musikkfestivalen, lag og foreningsmesse, skuespill og teater, korpskonsert, allsang og lokale kulturpresentasjoner

- 31 av 91 respondenter sier de kan tenke seg å delta med frivillig innsats i kulturhuset. Blant aktuelle frivillige arbeidsoppgaver nevnes dugnad, praktisk arbeid og administrativt arbeid.

I forlengelsen av sistnevnte strekpunkt bør det vurderes opprettet en venneforening til kulturhuset.

Kortsiktige mål:

- kulturhuset skal ha en bemanning som kan bidra til å etablere og utvikle kulturhusets profil
- prioritere arrangementer med lokale aktører
- ha månedlige arrangementer av nasjonale eller internasjonale kulturaktører.
- riksteateret, rikskonsertene og riksutstillingene besøker kulturhuset regelmessig
- ha en prispolitikk på akseptabelt nivå
- gi rom for øvelser
- ha kinoforestilling 2 ganger i uka med tilbud tilpasset alle aldersgrupper
- være arena for Ungdommens Kulturmønstring lokalt og regionalt
- være arena for messer av ulik karakter
- Det legges til rette for opprettelse av venneforening ved kulturhuset
- Kulturhuset skal årlig ha en storsatsning

Interkommunalt samarbeid

Innenfor kulturlivet har det vært relativt få samarbeidsarenaer med andre kommuner.

De tre siste årene har imidlertid musikk- og kulturskolen deltatt i et interregprosjekt sammen med svenske skoler i Wärmaland. Samarbeidet gikk under navnet "Idavolden" og det avsluttes som prosjekt i år. Det skal følges opp ved at det skal etableres arenaer knyttet til læring- og formidling.

På Bibliotekfronten er igangsatt et samarbeidsprosjekt i regi av Samarbeidsrådet for nedre Romerike og Akershus fylkesbibliotek.

Fra og med inneværende år samarbeider kommunene Fet, Sørum og Aurskog-Høland om et felles sommerferietilbud til unge mellom 10 – 17 år. Fellestilbudet omfatter både friluftsløp på Halsnes, kanotur på Mangen og kulturleir på Blaker Skanse.

Vurderinger:

I interregperioden 2007-2013 er kultur et av satsningsområdene og det er med dette muligheter for å kunne etablere nye kulturprosjekter.

Kulturhuset kan åpne for at kommunene eller private organisasjoner kan samarbeide om å utvikle kulturarrangementer som f.eks. kan turnere mellom kommunene. Kulturhuset åpner for å kunne legge regionale arrangementer til kulturhuset.

Kortsiktige mål:

- Ferietilbud for ungdom videreføres ved et samarbeid med nabokommunene.
- Det undersøkes om det innenfor interregordningen kan etableres et interregprosjekt i tilknytning til kultur.